

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан географічного факультету
 /Калинич І.В./
« 31 » серпня 2020 року

СИЛАБУС ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГЕОПОЛІТИКА

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	10 “Природничі науки”
Спеціальність	106 «Географія»
Освітня програма	Географія
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Ужгород 2020

Назва курсу	Геополітика
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра фізичної географії та раціонального природокористування.
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	10 «Природничі науки» 106 «Географія», 014 середня освіта «Географія»
Викладачі курсу	Жулканич Борис Михайлович
Профайл викладачів	https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/geograph-fiz_geo/staff
Е-mail	boris.zhuikanich@uzhnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://e-learn.uzhnu.edu.ua/enrol/index.php?id=1028
Мова викладання	Українська
Тривалість курсу	3,5 кредитів ЄКТС / загальна кількість годин 105
Обсяг курсу	Аудиторних годин - 52, лекцій - 34, практичних - 18, СРС - 53
Формат курсу	Очний
Анотація до курсу	.Навчальна курс «Геополітика» є вибірковою дисципліною для студентів спеціальності 106 “Географія ”та 014 середня освіта «Географія». При вивченні даної дисципліни студенти зможуть вивчити сучасну політичну карту світу, показати сучасну геополітичну картину світу, проаналізувати основні регіональні геополітичні проблеми у світі.
Ключові слова	Географія, політична карта, політика, геополітика.
Мета та цілі курсу	Метою вивчення навчальної дисципліни «Геополітика» є: розкрити особливості сучасної політичної картини світу, сформувати у студентів знання про основи геополітики, показати роль та місце України у світовому геополітичному просторі. Вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей: ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного)

	суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ФК 2. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства. ФК 3. Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних та програмних засобів у польових і лабораторних умовах. ФК 7. Знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації. ФК 8. Самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані (у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати. ФК 10. Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси.	
Пререквізити курсу	Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Геополітика» є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 106 «Географія», 014 середня освіта «Географія» як: «Філософія»; «Історія та культура України»; «Основи картографії»; «Регіональна економічна і соціальна географія»; «Історична географія з основами етнографії»; «Географія населення з основами демографії».	
Очікувані результати навчання	• знати об'єктно-предметне поле політичної географії і геополітики; • володіти сутністю територіально-політичної організації суспільства; • знати історичні етапи формування політичної географії і геополітики; • аналізувати особливості сучасної політичної карти світу; • розрізняти парадигми і концепції геополітики; • знати особливості геополітичної ситуації в окремих регіонах світу; • характеризувати політико-географічне та геополітичне положення України.	ПРН 1 ПРН 3
	• Вміти розкривати суть основних концепцій політичної географії та геополітики; • аналізувати територіально-політичні системи різних ієрархічних рівнів; • аналізувати сучасну політичну карту світу; • давати характеристику політико-географічного та геополітичного положення регіонів і держав світу; • застосовувати методи регіонального геополітичного аналізу; • використовувати закони геополітики для пояснення сучасних регіональних процесів; • давати оцінку ролі України у світовому політичному просторі.	ПРН 5 ПРН 6 ПРН 8 ПРН 14
Навчальні техніки та методи, які будуть	Лекція - використовується для розгорнутого теоретичного викладу навчального матеріалу, аналізу та обґрунтування складних і розлогих питань. Бесіда - діалогічний метод навчання, під час якого викладач через	

використовуватися під час викладання курсу	постановку ретельно продуманої системи запитань підводить студентів до розуміння нового матеріалу або перевіряє засвоєння ними уже вивченого. Диспут - усний публічний спір при обговоренні наукових проблем з метою пошуків істини. На практичних заняттях вирішуються ситуаційні завдання прикладного характеру.																													
Необхідне обладнання	Географічні карти, атласи, ілюстрації, схеми, таблиці тощо, відповідно до теми заняття.																													
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни																													
	<table><tr><th rowspan="2">Вид діяльності здобувача вищої освіти</th><th colspan="2">Модуль 1</th><th colspan="2">Модуль 2</th></tr><tr><th>Кількість</th><th>Максимальна кількість балів (сумарна)</th><th>Кількість</th><th>Максимальна кількість балів (сумарна)</th></tr><tr><td>Практичні (семінарські) заняття</td><td>5</td><td>35</td><td>4</td><td>35</td></tr><tr><td>Презентації</td><td>1</td><td>15</td><td>1</td><td>15</td></tr><tr><td>Модульна контрольна робота</td><td>1</td><td>50</td><td>1</td><td>60</td></tr><tr><td>Разом</td><td>7</td><td>100</td><td>6</td><td>100</td></tr></table>	Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2		Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Практичні (семінарські) заняття	5	35	4	35	Презентації	1	15	1	15	Модульна контрольна робота	1	50	1	60	Разом	7	100	6	100
	Вид діяльності здобувача вищої освіти		Модуль 1		Модуль 2																									
		Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)																									
	Практичні (семінарські) заняття	5	35	4	35																									
	Презентації	1	15	1	15																									
	Модульна контрольна робота	1	50	1	60																									
	Разом	7	100	6	100																									
	Критерії оцінювання модульної контрольної роботи																													
	При оцінюванні знань враховується в першу чергу повнота, правильність і вичерпність відповідей на поставлені в модульних контрольних роботах запитання. Відомість результатів оформлюється за системою ECTS.																													
Оцінка «відмінно» виставляється, якщо під час проведення контролю було виявлено:																														
- Наявність у студента всебічних, повних, глибоких інтегрованих знань програмового матеріалу, вміння вільно виконувати завдання запропонованого варіанту. - Вміння студента в письмовій та усній формі чітко, вичерпно і правильно викласти відповіді на питання запропонованого варіанту. - Глибоке розуміння студентом взаємозв'язку головних понять і положень предмета, розуміння значення цих положень і понять для майбутньої професії. - Високий рівень підготовленості студента з питань курсу до подальшої роботи над вдосконаленням рівня своєї професійної кваліфікації.																														
У відповідях студентів не має бути значних помилок. Відмінно виконана робота демонструє наявність у студента творчих здібностей.																														
Оцінка «добре» виставляється, коли студент письмово відповів на всі запитання, засвоїв всю навчальну програму курсу. У відповідях, які оцінені на «добре», можлива не більш як одна незначна помилка або виявлено декілька неточностей. Студент спроможний з допомогою літератури ліквідувати всі недоліки у відповідях.																														
Оцінка «задовільно» виставляється, коли студент дав відповіді на питання всіх завдань, але при цьому можуть проявитися певні прогалини у засвоєнні програми курсу. У відповідях, які оцінені на «задовільно», можуть зустрітися не більше як одна груба помилка або декілька значних та істотних неточностей.																														

	Оцінка «незадовільно» виставляється за роботу, яка засвідчує про наявність у студента великих та суттєвих прогалин у знаннях основного матеріалу курсу, а у наявних його письмових відповідях є як принципові, так і грубі помилки. Студенти, які не представили письмові відповіді на модульних контрольних роботах, вважаються такими, що одержали оцінку «незадовільно». Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю Підсумковий семестровий контроль з дисципліни «Геополітика» здійснюється у формі екзамену, який проводиться в усній формі. Результати заліку оцінюються за такою шкалою: Шкала оцінювання: національна та ECTS <table><tr><th rowspan="2">Сума балів за всі види навчальної діяльності</th><th rowspan="2">ОцінкаECTS</th><th colspan="2">Оцінка за національн</th></tr><tr><th>Екзамен та диференційований залік</th><th></th></tr><tr><td>90 – 100</td><td>A</td><td>відмінно</td><td rowspan="3">добре</td></tr><tr><td>82-89</td><td>B</td><td></td></tr><tr><td>74-81</td><td>C</td><td></td></tr><tr><td>64-73</td><td>D</td><td rowspan="2">задовільно</td><td rowspan="2"></td></tr><tr><td>60-63</td><td>E</td></tr><tr><td>35-59</td><td>FX</td><td>незадовільно з можливістю повторного складання</td><td rowspan="2"></td></tr><tr><td>0-34</td><td>F</td><td>незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни</td></tr></table> За бажанням студента результуюча підсумкова оцінка може бути визначена як інтегрована оцінка засвоєння всіх тем дисципліни і кількісно дорівнює середньому арифметичному балів, отриманих за кожний модуль. Переведення результатів, отриманих за 100-бальною шкалою оцінювання в національну та шкалу за системою ECTS здійснюється за наступною схемою: Студент, який отримав за результатами підсумкового контролю оцінку «незадовільно» (35-59 балів), зобов'язаний перескласти іспит. Результати підсумкового контролю знань заносяться до екзаменаційної відомості.	Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОцінкаECTS	Оцінка за національн		Екзамен та диференційований залік		90 – 100	A	відмінно	добре	82-89	B		74-81	C		64-73	D	задовільно		60-63	E	35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання		0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни
Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОцінкаECTS			Оцінка за національн																										
		Екзамен та диференційований залік																												
90 – 100	A	відмінно	добре																											
82-89	B																													
74-81	C																													
64-73	D	задовільно																												
60-63	E																													
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання																												
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни																												
Підсумковий контроль, форма	Іспит в усній формі.																													
Зміст курсу	Модуль 1. МЕТОДОЛОГІЯ ПОЛІТИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ. ПОЛІТИЧНА КАРТА СВІТУ. I. Політична карта світу як об’єкт політичної географії ТЕМА 1. Методологія та історія формування політичної географії як науки Предмет і метод географії. Зміст поняття «політика». Політична географія (ПГ) як наука: підходи до визначення. Політична сфера (політосфера) суспільного життя як об’єкт вивчення ПГ. Структура ПГ. Методи ПГ. Рівні дослідження ПГ. Місце ПГ в системі туристсько-																													

економічних, суспільно-географічних наук.. Сучасні завдання й функції ПГ (теоретико-пізнавальна, методологічна, світоглядно-гуманістична).

Генезис політико-географічної думки. «Нова» ПГ: проблематика і теорії. Концепції територіально-політичної організації сучасних суспільств.

Розвиток української політико-географічної думки.. Сучасний стан ПГ в Україні.

ТЕМА 2. Політична карта світу як об'єкт наукового дослідження

Політична карта світу (ПК). Періодизація всесвітньої історії й формування ПК світу. Поняття якісних та кількісних змін на ПК. Проблема регіоналізації ПК світу. Формування регіональних цивілізацій. Регіональні розходження і їхні причини. Акроніми (аббревіатури) на ПК світу: види, приклади.

Суперечливі та проблемні питання стану сучасної ПК світу. Міжнародні конфлікти, їх типи, об'єктивні та суб'єктивні передумови виникнення. "Гарячі" точки планети. Етнополітичні конфлікти: чинники, шляхи подолання. Проблеми територіальних претензій. Географія специфічних політичних утворень. Регіоналістські, автономістські та сепаратистські етнічні рухи, їх географія.

ТЕМА 3. Географічне державознавство

Об'єкти ПК: «держава», «країна», «територія». Територіально-політична організація суспільства. Види і функції територіально-політичних систем (ТПС). Держава як найбільш цілісна ТПС. Ознаки держави. Внутрішні та зовнішні функції держави.

Історична зміна і розвиток уявлень про державу. Теорії походження держави. Характеристики держави як географічного об'єкта. Політико-географічне положення (ПГП) держави.

Географічний простір держави. Форми державної території. Вплив конфігурації території на суспільні процеси в державі.

Адміністративно-територіальний поділ (АТП) держави. Співвідношення місцевого і територіального управління. Принципи формування сітки АТП. Ієрархія одиниць АТП. Функції АТП. Адміністративно-територіальний устрій, його структура. Поділ адміністративних одиниць за площею і чисельністю населення в деяких державах світу. Головні сучасні напрями реформування АТП: укрупнення низових ланок, створення великих регіонів тощо. Перспективи адміністративної реформи в Україні.

ТЕМА 4. Класифікації та типології країн світу

Значення і сутність типологій країн.

Показники для «географічних» типологій (форми правління, форми державного устрою, типи політичних режимів).. Новітні погляди на класифікації країн: теократичні республіки, держави-напівфедерації тощо.

Федералізм як форма державного устрою. Порівняння унітарних і федеративних держав. Класифікації країн світу за географічним, економіко-географічним, політико-географічним положеннями, величиною території, кількістю і типом відтворення населення, його національним складом, рівнем урбанізації, природно-ресурсним потенціалом. Типологія країн світу за рівнем соціально-економічного розвитку та господарською спеціалізацією в міжнародному поділі праці, за рівнем сформованості організаційно-управлінських структур, структурою господарства країни. Інші підходи до класифікації країн. Країни за ступенем небезпеки для туристів.

II. Історія формування та сучасний стан політичної карти світу.

ТЕМА 5. Сучасна політична карта світу. А/Політична карта Старого Світу – Євразії та Північної Африки

Азія - найбільша частина світу.

ПК Євразії та Північної Африки за часи Середньовіччя, її характерні особливості. Основні міждержавні суперечності, що обумовили формування ПК Європи Нового часу. Хронологія європейської колонізації Азії. Антиколоніальний рух в азіатських країнах. Введення мандатної системи. Хвилі деколонізації.

Характеристика основних етапів формування ПК у XX ст. Друга світова війна і територіальні зміни по її закінченні. Основні особливості ПК в період «холодної війни». Наслідки падіння "залізної завіси". Розпад соціалістичних федеративних держав і системи соціалізму в цілому.

ПК Європи та Азії на сучасному етапі. Субрегіони і їхній склад. Сучасні системи державного правління. «Гарячі точки» на ПК. Народи без державності. Нові індустріальні країни Південно-Східної Азії: причини і наслідки економічного буму.

Україна на ПК Європи та світу.

Б/Політична карта Нового Світу

Політична карта Африки на південь від Сахари.

Політична карта Латинської Америки. Проблема регіоналізації ПК Америки.. Роль США в Центральній Америці.

Політична карта Північної Америки. Колонізація Північної Америки. США: особливості устрою території.

Політична карта Австралії, Океанії та Антарктиди. Освоєння Австралії – країна «переселенського капіталізму». Океанія - найбільше скупчення островів. Сучасні політичні статуси острівних держав. Антарктида на ПК світу: міжнародно-правовий режим. Особливий політичний статус Антарктиди та територіальні претензії на її територію: причини та прогнозування подальшого стану.

Модуль 2.ПРИКЛАДНІ ПИТАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ

III. Міждержавні границі та їх функції в сучасному світі

ТЕМА 6. Географія столиць, кордонів та міжнародні інтеграційні об'єднання на політичній карті світу

Столиця – головний політичний центр держави. Класифікація столиць за походженням. Ексцентриситет столиці і його політико-географічне значення. Основні політичні функції. Явище перенесення столиць: причини, приклади, хронологія. Офіційні та фактичні столиці. Літня та зимова столиці Бутану. Столиця як місце зосередження найцінніших історико-культурних ресурсів держави. Роль столиць у формуванні географії туристичних потоків.

Лімологія: державний кордон як ознака суверенітету. Підходи і методи географічних досліджень державних кордонів. Види і типи границь. Функції кордонів в епоху глобалізації (бар'єрна, контактна, фільтрувальна), їх співвідношення.. Державні кордони як складова світової системи границь. Спірні кордони. Доктрини "вільних" та "прозорих" кордонів. Державне будівництво і границі. Адміністративні границі. Транскордонне співробітництво, трансграничні райони та їх типи. Майбутнє світової системи політичних кордонів.

Міжнародні інтеграційні об'єднання на політичній карті світу.

Умови і причини міжнародної інтеграції. Основні етапи й шляхи створення міжнародних організацій. Принципи й правила формування міжнародних організацій у XX–XXI ст. Політична й економічна інтеграція. Поділ міжнародних організацій за функціональними особливостями. Типи основних міжнародних організацій, їхній склад і мета. Участь України в роботі міжнародних організацій.

Найважливіші глобальні міжнародні організації.

Регіональна інтеграція та розмивання поняття державного суверенітету. Значення провідних регіональних та субрегіональних міжурядових організацій. Чорноморський регіон економічного співробітництва (ЧРЕС). Вплив інтеграційних процесів на свободу переміщення та розвиток туризму (Шенгенська угода).

ТЕМА 7. Електоральна географія.

Географія виборів (електоральна географія) - новий напрям розвитку ПГ. Місце електоральної географії (ЕГ) у системі географічних наук. Теоретичні основи ЕГ і її основні напрямки. Методи досліджень ЕГ. Географія голосувань. Географічні фактори голосувань. Географія представництва. Розміщення партійно-політичних сил (ППС) та їх територіальне співвідношення. Фактори територіальної розстановки ППС. Аналіз впливу ППС на результати виборів. Політико-географічне (електоральне) районування держави.. Викривлення. волевиявлення виборців.

Поняття політичної партії та громадсько-політичного руху. Функції політичної партії. Підходи до типології політичних партій. Класифікація партій за напрямками політичних поглядів (ідеологією). Соціальна база політичної партії. Партійні системи, їх класифікація. Види громадських організацій.

Критерії класифікацій виборчих систем. Типи виборчих систем на прикладі окремих держав. Чинники, що впливають на політичну ситуацію в країні.

Сучасна політична ситуація в Україні (за результатами останніх виборів). Електоральна географія України. Основні партії України. Градієнта Захід/Схід. Розходження місто/сіло.

ТЕМА 8. Історія геополітичної думки і теоретичні підходи в геополітиці.

Історична змінюваність політичних уявлень. Поняття геополітики. Зміст і співвідношення понять «політична географія», «геополітика», «геостратегія». Історія геополітичних уявлень і теорій. Напрями геополітики. Вплив на розвиток геополітики праць Ф.Ратцеля. Євразійський материк як найважливіший геополітичний регіон сучасності. Основні геостратегічні агенти Євразії (Китай, Німеччина, Франція, Росія, Індія). Геополітичні центри Євразії.

Основні класичні геополітичні доктрини . Наукові школи сучасної геополітики. Нестабільність сучасної геополітичної ситуації у світі, перспективи її зміни.

Сучасні геополітичні проблеми кордонів як геополітичної реальності, мети, геополітичного засобу. Чинники, що впливають на світовий статус держави.

Геополітика й Україна. Геополітичні доктрини України.

ТЕМА 9. Основи геоглобалістики.

Якісна зміна міжнародної політичної системи. Поняття

	«глобалізація». Глобалізація як історичний процес: вплив на політосферу і політичну карту світу. Посилення взаємозв'язків між країнами у всіх сферах життя у XX–XXI ст.ст. Глобалізація процесів економічного, соціального, політичного, культурного і духовного розвитку людства. Глобалізація та трансформація інституту держави. Транснаціональні корпорації (ТНК) як нові геостратегічні суб'єкти міжнародних відносин. Виникнення глобальних (всесвітніх) проблем: поняття і класифікації. Взаємозв'язок між ними, причини виникнення, сучасний стан й перспективи вирішення. Проблеми поширення демократії і багатопартійності. Значення глобалізації для окремого громадянина.
Література для вивчення дисципліни	Основна література 1. Голиков А.П. та ін. Вступ до економічної і соціальної географії: Підруч. / А.П. Голиков, Я.Б. Олійник, А.В. Степаненко. – К.: Либідь, 1996. – 320 с. 2. Дністрянський М.С. Політична географія та геополітика: Навч. посіб. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. – 344 с. 3. Економічна і соціальна географія світу: Підручник / За ред. Б. Яценка. – К.: АртЕк, 1997. – 246 с. 4. Колосов В.А., Мироненко Н.С. Геополитика и политическая география. – М.: Аспект Пресс, 2001. – 479 с. 5. Яценко Б.П. Політична географія: навч. посіб. – К.: Вид. Ін-ту сходознавства НАНУ, 2005. – 134 с. 6. Політична географія і геополітика: Навч.посібник / Б.П. Яценко, В.І. Стафійчук, Ю.С. Брайчевський та ін.; за ред. Б.П. Яценка. – К.: Либідь, 2007. – 255 с. Допоміжна література 1. Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна та соціальна географія світу. – К.: ВЦ "Академія", 2003. – 688 с. 2. Витковский О.В. Политическая география и геополитика // Вестн. Моск. ун-та: Сер. геогр. – 1980. – № 6. 3. Економічна і соціальна географія світу / За ред. Є.П. Качана. – Тернопіль: Астон, 1999. 4. Копернік С.Г., Коваленко Р.Р. Економічна і соціальна географія світу в опорних схемах: Навч.-метод. посібник для учнів, абітур., студ. і вчит. – К.: ПП „Компанія „Актуальна освіта”, 1998. 5. Масляк П.О., Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Словник-довідник учня з економічної і соціальної географії світу. – К.: Лібра, 1996. – 328 с. 6. Олійник Л.Б., Степаненко А.В. Вступ до соціальної географії: Навчальний посібник. – К.: "Знання", КОО, 2000. – 204 с. 7. Пістун М.Д. Основи теорії суспільної географії. – К.: Вища шк., 1996. – 232 с. 8. Шаблій О.І. Основи загальної суспільної географії. Підручник. – Львів: Вид.центр ЛНУ ім. І.Франка, 2003. – 444 с. 9. Шаповал В. Державний лад країн світу: Довідник. – К.: Укр. Центр правових студій, 1999. 10. Юрківський В.М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник. – К.: Либідь, 2000. – 416 с.
Інформаційні ресурси	1. Довідник ЦРУ по країнах світу. – Режим доступу: https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/

	2. Збигнев Бжезинский. Великая шахматная доска (Господство Америки и его геостратегические императивы). – Режим доступа: http://lib.ru/POLITOLOG/AMERICA/bzhezinskij.txt 3. Контрольно-навчальні тести: Дистанційний курс «Політична географія» / Грицак Ю.П. – URI: https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1938 4. Служба зовнішньої розвідки України. – Режим доступа: http://www.szru.gov.ua/ 5. The Security Service (MI-5). – Режим доступа: https://www.mi5.gov.uk/ 6. Офіційний сайт ООН. – Режим доступа: http://www.un.org/ 7. Представництво ООН в Україні. – Режим доступа: http://www.un.org.ua/ua 8. МЗС України. – Режим доступа: http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/4130.htm 9. Велика ложа України. – Режим доступа: http://www.ukrmason.org/ 10. Всесвітньовідомий сайт «Вікілікс». – Режим доступа: http://wikileaks.ch/
Питання для підсумкового контролю	1. Геополітика: об'єкт, предмет, функції. Співвідношення геополітики й політичної географії. 2. Політична географія: суть, особливості, підходи до трактування. 3. Об'єкт та предмет політичної географії. 4. Основні методи політичної географії. 5. Структура та функції політичної географії. 6. Етапи розвитку політичної географії і геополітики: характеристика і особливості. 7. Політико-географічні погляди Ф. Ратцеля. 8. Політико-географічні аспекти теорії Р. Челлена. 9. Праця «Середня Європа» Ф. Науманна. 10. «Геополітика» К. Хаусхофера. 11. Політико-географічні ідеї Х. Маккіндера. 12. Теорія «морської могутності» А. Мехена. 13. Геополітичні погляди Н. Спайкмена. 14. Політико-географічні ідеї Р. Хартшорна. 15. Концепція «номосу» К. Шмітта. 16. «Географія людини» у працях П. Відаль де ла Блаша. 17. Теорія «мондіалізму». Геополітичні погляди Ф.Фукуями. 18. Геополітичні погляди Г. Кіссінджера 19. Цивілізаційний аспект геополітичних відносин у дослідженнях С. Хантінгтона. 20. Концепція американського експансіонізму З. Бжезінського. 21. Становлення й розвиток української політико-географічної та геополітичної думки (М. Драгоманов, С. Рудницький, М. Грушевський, В. Липинський, Ю. Липа). 22. Поняття про політичну карту світу, її властивості. 23. Підходи до трактування суті поняття «політична карта світу». 24. Періоди формування політичної карти світу і їх особливості. 25. Імперії та унії: періоди їх існування та особливості укладення. 26. Кількісні і якісні зміни на політичній карті світу (акреція, цесія). 27. Території, види територій. 28. Залежні території: колонії, заморські території, протекторати, підопічні території, домініони, васалітети, мандатні території,

	кондомініуми. 29. Державна територія, її складові частини. 30. Причини (концепції) виникнення держави. 31. Ознаки та функції держави. 32. Анклави та ексклави. 33. Визнані та невизнані держави. 34. Форми державності (міста-держави, архаїчні держави, вожества, протодержави, квазідержави, повстанські держави, держави без нації, уряди у вигнанні, держави, що не відбулися, держави-юрисдикції). 35. Класифікації та типології країн світу. 36. Регіональний підхід у типології держав світу. 37. Форма держави: державне правління, державний устрій 38. Типи федерацій (за Колосовим і Мироненком) 39. Держави у складі Співдружності 40. Столиця як політичний центр держави: функції, типи. 41. Лімологія – наука про кордони. 42. Поняття “державного кордону”, етапи встановлення, функції. 43. Делімітація і демаркація 44. Підходи до вивчення кордонів, їх класифікація. 45. Прикордонні та транскордонні регіони. 46. Поняття міжнародної організації, етапи становлення. 47. Універсальні (всесвітні) міжнародні організації. 48. Регіональні об’єднання на політичній карті світу, їх типи. Умови і причини регіональної інтеграції. 49. Спеціалізовані (“галузеві”) міжнародні організації. 50. Міжнародні неурядові організації 51. Електоральна географія, сутність, предмет та об’єкт дослідження. 52. Електоральна структура. 53. Географічні фактори голосувань. 54. Географія представництва. 55. Електоральна поведінка. 56. Типи виборчих систем, їх переваги та недоліки. 57. Джеррімендерінг, особливості застосування 58. Електоральний простір: поняття, сутність, структура. 59. Політико-географічне районування та електоральна структура України.
--	---